

Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vec C-81/24 [Jenec]ⁱ

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

31. január 2024

Vnútroštátny súd:

Okrajno sodišče v Mariboru

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. január 2024

Žalobca:

LH

Žalovaná:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

ⁱ Názov prejednávanej veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[omissis]

Návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore EÚ

Priebeh konania

- 1 Žalobca podal na Okrajno sodišče v Ljubljani (Okresný súd Ljubljana, Slovinsko) žalobu, v ktorej sa domáhal, aby mu žalovaná umožnila prístup k platobnému účtu so základnými funkciami, poskytovala základné bankové služby, ako aj zaplatila náhradu škody vo výške 10 000 EUR, ktorá vznikla v dôsledku porušenia povinnosti žalovanej uzatvoriť zmluvu.
- 2 Okrajno sodišče v Ljubljani (Okresný súd Ljubljana) reagoval na námietku žalovanej v jej vyjadrení k žalobe tým, že uznesením z 20. apríla 2021 rozhodol o svojej miestnej nepríslušnosti a o tom, že na rozhodnutie vo veci je príslušný Okrajno sodišče v Mariboru (Okresný súd Maribor, Slovinsko) (ďalej len „vnútroštátny súd“). Žalobca vo svojom predbežnom vyjadrení zo 4. apríla 2022 upravil bod 1 svojej žaloby tým, že ho preformuloval takto: „Žalovaná je povinná zriadiť v prospech žalobcu do 10 dní od doručenia rozsudku platobný účet so základnými funkciami, presnejšie v rozsahu stanovenom v § 181 ods. 2 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih [zákon o platobných službách, službách vydávania elektronických peňazí a platobných systémoch] (Uradni list RS, č. 7/18, 9/18 v znení opravy, a 102/20)“. V tomto vyjadrení žalobca žiada vnútroštátny súd, aby prerušil konanie vo veci samej a položil Súdnu dvoru EÚ (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálnu otázku.

Skutkový stav

- 3 Z tvrdení účastníkov konania vyplýva, že skutkový stav, s odvolaním sa na bod 1 žaloby žalobcu¹, nie je medzi účastníkmi sporný a že spor medzi nimi sa týka len otázok zákonnosti alebo nezákonnosti postupu žalovanej. Slovinská legislatíva v oblasti civilného procesu je totiž založená na zásade nespochybnenia, na základe ktorej nie je potrebné dokazovať uznané, nesporné alebo neodôvodnene spochybnené skutočnosti a tieto musia byť považované za pravdivé^{2,3}. Týmto

¹ Od dôvodnosti tohto bodu žaloby závisí dôvodnosť jej druhého bodu.

² Skutočnosti, ktoré účastník pred súdom v priebehu konania uznal, nie je potrebné preukazovať [§ 214 ods. 1 Zakon o pravdnem postopku (Občiansky súdny poriadok) (ZPP), Uradni list RS, č. 3/07 – úradne spresnený text, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – rozh. Úst. súdu, 57/09 – rozh. Úst. súdu, 12/10 – rozh. Úst. súdu, 50/10 – rozh. Úst. súdu, 107/10 – rozh. Úst. súdu, 75/12 – rozh. Úst. súdu, 40/13 – rozh. Úst. súdu, 92/13 – rozh. Úst. súdu, 10/14 – rozh. Úst. súdu, 48/15 – rozh. Úst. súdu, 6/17 – rozh. Úst. súdu, 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – rozh. Úst. súdu, 1/22 – rozh. Úst. súdu, a 3/22 – ZDeb.

spôsobom vnútroštátny súd z právneho hľadiska zistil relevantný skutkový stav, a preto už v tomto štádiu konania predkladá Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku (napriek tomu, že v danom prípade zatiaľ nevedol pojednávanie a ešte nezačal vykonávať dôkazy)⁴.

- 4 Na základe vyššie uvedeného vnútroštátny súd konštatuje, že právne relevantný skutkový stav je ten, ktorý je uvedený nižšie. Žalobca sa v mene svojej manželky, ktorá mala u žalovanej zriadený transakčný účet, pokúsil 22. októbra 2017 zaplatiť bankovým prevodom sumu 93 EUR na čerpacej stanici Petrol v Ľubľane. Keď pokladník zadal do systému osobné údaje žalobcu, žalovaná platbu zablokovala. V liste, ktorý žalovaná zaslala manželke žalobcu v postavení svojej klientky, vysvetlila, že v dôsledku politických udalostí a väčšieho nebezpečenstva spojeného so všeobecnou bezpečnosťou a zvýšenou možnosťou zneužívania bankových produktov na financovanie terorizmu alebo iných trestných činov prijala niektoré obmedzujúcejšie opatrenia na plnenie povinností uložených právnymi predpismi v oblasti predchádzania financovaniu terorizmu a praniu špinavých peňazí. Medzi tieto opatrenia je zahrnuté aj dodržiavanie obmedzení OFAC (Office of Foreign Assets Control – Úrad pre kontrolu zahraničných aktív[, Spojené štáty americké]), čo je okolnosť, ktorá vyplýva z interných dokumentov žalovanej. Týka sa to predovšetkým predpisu žalovanej o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (predpis o boji proti praniu špinavých peňazí). Stanovuje sa v ňom, že pred nadviazaním obchodného vzťahu sa všetci klienti preveria z hľadiska možného zaradenia do zoznamov reštriktívnych opatrení (EÚ, OFAC, OSN, interný zoznam), pričom treba mať na pamäti, že zaradenie do takýchto zoznamov znamená zákaz uzatvárať vzťahy s takýmto klientom. V podstate obdobné požiadavky na zváženie zaradenia potenciálnych klientov do zoznamu OFAC vyplývajú aj z ďalších interných dokumentov žalovanej, presnejšie z pokynov na nadviazovanie obchodných vzťahov s fyzickými osobami, zo zásad politiky prijímania klientov, z metodiky žalovanej k reštriktívnym opatreniam a z kódexu správania žalovanej. Po začatí predmetného civilného sporového konania a po doručení vyjadrenia k žalobe sa žalobca 23. marca 2022 osobne dostavil do obchodného sídla žalovanej, keďže si želal zriadiť platobný účet so základnými funkciami. Pracovníčka banky prijala žalobcu a následne preskúmala platný preukaz totožnosti predložený žalobcom. Pracovníčka banky mu vysvetlila, že „*system neumožňuje otvorenie transakčného účtu pod menom žalobcu*“, a preto nie je možné u žalovanej zriadiť účet tohto

³ Skutočnosti, ktoré účastník nespochybňuje alebo ktoré spochybňuje bez uvedenia dôvodov, sa považujú za uznané (§ 214 ods. 2 ZPP).

⁴ Vnútroštátny súd sa môže rozhodnúť, v ktorom štádiu položí prejudiciálnu otázku. Vzhľadom na všeobecné odporúčania (nezávaznej povahy) zamerané na racionálnejší výkon práva voľnej úvahy by mal vnútroštátny súd predložiť uvedenú otázku v tom štádiu konania, v ktorom už bol skutkový stav z väčšej časti zistený (pozri Boulouis, Darmon, Huglo, *Contentieux communautaire*, s. 24). Niekedy sa však odporúča, aby sa tento postup začal vopred, aby sa zistilo, ktoré okolnosti skutkového stavu by mohli byť dôležité a relevantné pre vyriešenie konkrétnej veci [Hartley, *The Foundations of European Community Law* (Základy práva Európskeho spoločenstva), s. 294].

typu. Žalobcovi ani po uplynutí desiatich dní od podania žiadosti o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami u žalovanej nebola od žalovanej doručená žiadna písomná odpoveď, napriek tomu, že o zaslanie takejto odpovede požiadal. Špeciálny prokurátor Slovinskej republiky 23. februára 2015 uzavrel vec a zamietol podanie proti žalobcovi s odvolaním sa na tie isté trestné činy, pre ktoré bolo vydané medzinárodné varovanie. Žalobca nebol nikdy nikde na svete odsúdený za trestný čin, za ktorý je zaradený do zoznamu OFAC, ani proti nemu neboli prijaté žiadne reštriktívne opatrenia zo strany OSN, EÚ ani Slovinskej republiky.

O protichodných právnych argumentoch účastníkov konania

- 5 Medzi účastníkmi konania existuje spor o tom, či ustanovenia článku 16 ods. 4 smernice 2014/92/EÚ možno vykladať v tom zmysle, že umožňujú členským štátom povoliť bankám prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov odmietnuť žiadosť spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami z dôvodu, že záujemca je zapísaný v zozname OFAC, napriek tomu, že nebol nikdy nikde odsúdený za trestný čin, pre ktorý je v uvedenom zozname, a že ani OSN, EÚ, a ani členské štáty Európskej únie proti nemu nikdy neprijali reštriktívne opatrenia akéhokoľvek druhu. Spor sa preto týka najmä otázky, či takýto prípad možno subsumovať pod konkrétny prípad porušenia ustanovení smernice (EÚ) 2015/849 o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Takýto výklad by bol podľa názoru žalobcu v rozpore s článkom 48 Charty základných práv Európskej únie.

Vnútroštátne právo

- 6 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ďalej len „ZPLaSSIED“⁵)⁶ upravuje okrem iného práva a povinnosti používateľov a poskytovateľov platobných služieb v súvislosti s poskytovaním platobných služieb a stanovujú sa v ňom pravidlá a podmienky prístupu k platobným účtom so základnými funkciami (§ 1 body 3 a 9).

V § 180 ods. 1 ZPLaSSIED sa stanovuje zákaz uplatňovať neodôvodnené rozdiely medzi spotrebiteľmi, pokiaľ ide o otváranie a prístup k platobným účtom so základnými funkciami:

„(1) Spotrebiteľ s oprávneným pobytom v Európskej únii, ktorý žiada o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami v rámci samotnej Únie alebo o prístup

⁵ Uradni list RS, č. 7/18, 9/18 v znení opravy, a 102/20.

⁶ Ide o vnútroštátny normatívny akt, ktorým sa do slovinského právneho poriadku preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami (Ú. v. EÚ L 257, 2014, s. 214; ďalej len „smernica 2014/92/EÚ“).

k takémuto účtu, nemôže byť vystavený diskriminácii zo strany banky, najmä z dôvodov týkajúcich sa štátnej príslušnosti, pobytu, pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženského vyznania alebo osobného presvedčenia, politických alebo iných názorov, príslušnosti k národnostnému spoločenstvu, príslušnosti k národnostnej menšine inej krajiny, rodových pomerov, rodu, zdravotného postihnutia, staroby alebo sexuálnej orientácie. Podmienky uplatniteľné na otvorenie platobného účtu so základnými funkciami nesmú byť v žiadnom prípade diskriminačné.“

V § 181 ZPLaSSIED sa stanovujú podmienky práva spotrebiteľa na zriadenie platobného účtu so základnými funkciami (čo zároveň zodpovedá povinnosti banky uzavrieť zmluvu), ako aj súvisiace výnimky:

„(1) *Všetky banky, ktoré spravujú spotrebiteľské platobné účty, sú povinné ponúknuť spotrebiteľom platobný účet so základnými funkciami.“*

„(3) **Spotrebiteľ, ktorý má oprávnený pobyt v Európskej únii**, vrátane spotrebiteľa bez domova a žiadateľa o azyl, ako aj spotrebiteľa, ktorému nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorého odmietnutie nie je možné zo zákonných dôvodov, **má právo na zriadenie a používanie platobného účtu so základnými funkciami v banke**. Toto právo existuje bez ohľadu na obvyklý pobyt spotrebiteľa.“

„(4) *Banka zostaví postup pri zriaďovaní platobného účtu so základnými funkciami tak, aby uplatnenie tohto práva nebolo pre spotrebiteľa nadmerne náročné alebo zaťažujúce. Banka zriadi platobný účet so základnými funkciami bez zbytočných prieťahov alebo najneskôr do desiatich pracovných dní od doručenia úplnej žiadosti spotrebiteľa o zriadenie takéhoto platobného účtu.“*

„(5) *Lehota uvedená v predchádzajúcom odseku platí aj v prípade zamietnutia žiadosti spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami.“*

„(6) **Banka zamietne žiadosť spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami vždy, keď by takéto zriadenie účtu viedlo k porušeniu ustanovení zákona upravujúceho činnosti na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu**. V tomto prípade banka prijíma opatrenia v súlade so zákonom upravujúcim oblasť boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.“

„(8) *V prípadoch uvedených v odsekoch 6 a 7 tohto článku banka po prijatí rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami bezodkladne, písomne a bezodplatne informuje spotrebiteľa o zamietnutí jeho žiadosti a konkrétnych dôvodoch jej zamietnutia, okrem prípadov, keď to zakazujú iné pravidlá.“*

„(9) *V prípade zamietnutia žiadosti o otvorenie platobného účtu so základnými funkciami banka informuje spotrebiteľa o opravných prostriedkoch, ktoré môže uplatniť proti zamietnutiu svojej žiadosti, o práve informovať [Národnú] Banku*

Slovinska o takomto zamietnutí, ako aj ako o práve začať mechanizmus mimosúdneho riešenia sporov stanovený v § 286 tohto zákona. V týchto informáciách banka uvádza aj príslušné kontaktné údaje.“

- 7 V Zakone o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma [Zákon o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu] (ďalej len „ZPPDFT-2“⁷)⁸ sa vymedzujú opatrenia, príslušné orgány a postupy na odhaľovanie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a predchádzanie týmto javom a upravuje sa inšpekčná kontrola, ktorá sa má vykonávať pri vykonávaní ustanovení tohto zákona (§ 1 ods. 1).

V § 2 bode 1 ZPPDFT-2 sa vymedzuje pojem „pranie špinavých peňazí“ na účely uvedeného zákona takto:

„Pranie špinavých peňazí znamená akékoľvek správanie týkajúce sa súm peňazí alebo majetku získaného trestným činom, ktoré zahŕňa:

- *výmenné operácie alebo akýkoľvek druh prevodu peňazí alebo iného majetku pochádzajúceho z trestného činu;*
- *činy zamerané na zastieranie alebo zatajenie skutočnej povahy, pôvodu, miesta, pohybu, dostupnosti, vlastníctva alebo akýchkoľvek práv týkajúcich sa peňažných súm alebo iného majetku pochádzajúceho z trestného činu.“*

V § 4 ods. 1 bode 1 ZPPDFT-2 sa uvádza, že banky sú povinné prijať opatrenia na odhaľovanie prania špinavých peňazí a predchádzanie tomuto javu:

„Banky a ich pobočky v členských štátoch, pobočky bánk tretích štátov a banky členských štátov, ktoré zriadia pobočku v Slovenskej republike, prijímajú opatrenia na odhaľovanie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a predchádzanie týmto javom stanovené v tomto zákone pred alebo pri príležitosti prijatia, doručenia, výmeny, úschovy, disponovania alebo akéhokoľvek iného konania týkajúceho sa peňažných súm alebo iného majetku a pri príležitosti uzatvárania obchodných vzťahov.“

⁷ Uradni list RS, č. 48/22.

⁸ Ide o vnútroštátny normatívny akt, ktorým sa do slovinského právneho poriadku preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 73), naposledy zmenená delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2019/758 z 31. januára 2019, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849, pokiaľ ide o regulačné technické predpisy týkajúce sa minimálnych opatrení a druhu dodatočných opatrení, ktoré musia úverové a finančné inštitúcie prijať na zmiernenie rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v určitých tretích krajinách (Ú. v. EÚ L 125, 2019, s. 4) (ďalej len „smernica 2015/849/EÚ“).

V § 17 ZPPDFT-2 sa stanovujú úlohy zamerané na odhaľovanie prania špinavých peňazí a predchádzanie tomuto javu:

„(1) Na odhaľovanie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a predchádzanie týmto javom povinné osoby pri výkone svojej činnosti zabezpečia plnenie úloh stanovených týmto zákonom a pravidlami prijatými na jeho základe.

(2) Medzi úlohy uvedené v predchádzajúcom odseku patria tieto činnosti:

- 1. príprava posudzovania rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu;*
- 2. vykonávanie politík, kontrol a postupov na účinnú minimalizáciu a kontrolu rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu;*
- 3. vykonávanie opatrení na poznanie klientov (ďalej len „monitorovanie klientov“) podľa metód a podmienok ustanovených týmto zákonom;*
- 4. oznámenie predpísaných a požadovaných údajov, ako aj predloženie dokumentácie Úradu [Slovenskej republiky pre predchádzanie praniu špinavých peňazí] na základe tohto zákona;*
- 5. ustanovenie zástupcu (ďalej len „zástupca“) a náhradníkov zástupcu a vytvorenie potrebných podmienok pre ich prácu;*
- 6. podnety na zabezpečenie pravidelného odborného vzdelávania zamestnancov a zavedenie pravidelnej vnútornej kontroly plnenia úloh uvedených v tomto zákone;*
- 7. príprava zoznamu ukazovateľov na rozpoznávanie klientov a transakcií, pri ktorých existujú dôvody oprávňujúce na podozrenie z prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu;*
- 8. zabezpečenie ochrany a uchovávanía údajov a vedenie registrov vyžadovaných týmto zákonom;*
- 9. vykonávanie skupinových politík a postupov, ako aj opatrení zameraných na odhaľovanie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a predchádzania týmto javom v rámci jej pobočiek a väčšinou vlastnených dcérskych spoločností v členských štátoch a tretích krajinách;*
- 10. vykonávanie ďalších úloh a povinností na základe tohto zákona a pravidiel prijatých na základe tohto zákona.“*

V § 18 ZPPDFT-2 sa vymedzuje riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a posudzovania rizika:

„(1) Riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu spočíva v možnosti, že klient zneužíva finančný systém na pranie špinavých peňazí alebo

financovanie terorizmu alebo že priamo alebo nepriamo využíva obchodný vzťah, transakciu, produkt, službu alebo distribučný kanál s prihliadnutím na geografický rizikový faktor (štát alebo geografický priestor) na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

(2) Povinná osoba posudzuje riziko určitej skupiny alebo typu klienta, obchodného vzťahu, transakcie, produktu, služby alebo distribučného kanála a zohľadňuje geografické rizikové faktory s ohľadom na možné zneužitie prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

(3) Povinná osoba na základe rizík zistených podľa predchádzajúceho odseku spracuje posúdenie rizika súvisiace so svojou obchodnou činnosťou (posúdenie rizika povinnej osoby).

(4) Povinná osoba na základe rizík zistených podľa odsekov 2 a 3 tohto článku sformuluje posúdenie rizika, prostredníctvom ktorého odhadne rizikovosť jednotlivého klienta vo vzťahu k praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (posúdenie rizika klienta).

(5) Povinné osoby, ktoré majú pobočky a spoločnosti s väčšinovou kontrolou v členských štátoch a tretích krajinách, vypracujú aj posúdenie rizika skupiny, pričom zohľadnia riziká, ktorým sú vystavené ich pobočky a spoločnosti s väčšinovou kontrolou, ako aj skupina ako jednotný celok (posúdenie rizika skupiny).

(6) Posúdenie rizika a postup na určenie posúdenia rizika podľa odsekov 2, 3, 4 a 5 tohto článku odráža osobitosť povinnej osoby a jej podnikateľskej činnosti.

(7) Povinná osoba vypracúva posúdenie rizík podľa odsekov 2, 3, 4 a 5 tohto článku v súlade so smernicami vydanými príslušným orgánom dohľadu podľa § 152 ods. 1 tohto zákona v súlade s jeho právomocami, ako aj pri zohľadnení správy obsahujúcej zistenia vnútroštátneho posúdenia rizika, ako aj nadnárodného posúdenia rizika.

(8) Zistenia vyplývajúce z posúdenia rizík podľa odsekov 2, 3, 4 a 5 tohto článku povinná osoba dokumentuje a aktualizuje najmenej každé dva roky. Zdokumentované posúdenia sa na požiadanie sprístupnia príslušným kontrolným orgánom uvedeným v § 152 ods. 1 tohto zákona.

(9) Povinná osoba vo všetkom, čo sa týka zásadných zmien jej obchodných procesov, akými sú napríklad uvedenie nového produktu, novej obchodnej praxe vrátane nových distribučných kanálov, zavedenie novej technológie pre nové a existujúce produkty alebo organizačné zmeny, vykoná primerané posúdenie toho, ako tieto zmeny ovplyvňujú vystavenie tejto povinnej osoby riziku prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

(10) Povinná osoba vykoná posúdenie rizika podľa predchádzajúceho odseku pred zavedením zmeny podľa uvedeného odseku a v súlade so zistenými zisteniami

prijme primerané opatrenia na zníženie rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.“

V § 21 ZZPPDFT-2 sa stanovujú opatrenia na monitorovanie klientov:

„(1) Pokiaľ tento zákon nestanovuje inak, monitorovanie klientov zahŕňa tieto opatrenia:

- 1. zistenie totožnosti klienta a overenie jeho totožnosti na základe spoľahlivých, nezávislých a objektívnych zdrojov;*
- 2. overenie skutočného vlastníka klienta [v prípade právnickej osoby];*
- 3. zhromažďovanie údajov o účeloch a zamýšľanom charaktere obchodného vzťahu alebo transakcie, ako aj iných údajov podľa tohto zákona;*
- 4. pravidelné a dôsledné sledovanie obchodných činností, ktoré zákazník s povinnou osobou vykonáva.*

(5) Pri stanovení rozsahu, ktorý musí mať vykonávanie opatrení podľa predchádzajúceho odseku, povinná osoba prihliada aspoň na:

- účel uzavretia obchodného vzťahu, ako aj jeho povahu,*
- množstvo zdrojov, hodnotu aktív alebo rozsah transakcie,*
- trvanie obchodného vzťahu a zhodnosť obchodnej činnosti vzhľadom na účel uzavretia obchodného vzťahu.“*

V § 22 ZZPPDFT-2 sa stanovuje, že povinná osoba musí zákazníka sledovať v čase uzatvárania obchodného vzťahu s ním.

V § 29 ZZPPDFT-2 sa stanovujú spôsoby zisťovania a overovania totožnosti klienta:

„(1) Povinná osoba u klienta, ktorý je fyzickou osobou..., zisťuje a overuje jeho totožnosť a zhromažďuje údaje uvedené v § 150 ods. 1 bode 2, a osobnú identitu klienta v jeho prítomnosti. Ak nie je možné získať všetky požadované údaje z tohto dokladu, chýbajúce údaje sú získané z iného platného úradného dokladu predloženého klientom alebo sú poskytnuté priamo klientom.

(3) V prípade, že povinná osoba pri zisťovaní a overovaní totožnosti klienta podľa tohto článku pochybuje o pravdivosti získaných údajov alebo o hodnovernosti dokladov a ostatnej obchodnej dokumentácie, z ktorej údaje získala, vyžaduje aj písomné vyhlásenie klienta.“

V § 64 ZZPPDFT-2 sa stanovujú dodatočné opatrenia na hĺbkové monitorovanie klienta:

„(1) *Hĺbkové monitorovanie klienta zahŕňa okrem opatrení uvedených v § 21 ods. 1 tohto zákona aj ďalšie opatrenia, ktoré sa podľa tohto zákona uplatňujú:*

1. v prípade uzatvorenia vzťahu vedenia bežného účtu s bankou alebo inou podobnou úverovou inštitúciou so sídlom v treťom štáte;

2. v prípade uzatvorenia obchodného vzťahu alebo vykonania transakcie podľa § 22 ods. 1 bodov 2, 3 a 23 tohto zákona s klientom, ktorý je politicky exponovanou osobou v zmysle § 66 tohto zákona;

3. ak oprávnené subjekty životného poistenia alebo životného poistenia viazaného na podielové listy investičných fondov a skutoční vlastníci oprávneného subjektu sú politicky exponovanými osobami podľa § 68 tohto zákona;

4. ak má klient alebo transakcia prepojenie na vysokorizikovú tretiu krajinu.

(2) Povinná osoba vykonáva hĺbkovú kontrolu klienta v prípadoch uvedených v predchádzajúcom odseku a v rozsahu, v akom:

1. podľa § 19 ods. 2 tohto zákona sa domnieva, že klient, obchodný vzťah, transakcia, produkt, služba, krajina alebo geografická oblasť predstavuje zvýšené riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, alebo

2. existuje zvýšené riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu podľa § 14 ods. 2 bodu 2 tohto zákona, ako aj podľa pravidla stanoveného v § 14 ods. 4 tohto zákona.

(3) Povinná osoba pri zisťovaní klientov, obchodných vzťahov, transakcií, produktov, služieb, distribučných kanálov, krajín alebo geografických oblastí, o ktorých sa domnieva, že v nich existuje zvýšené riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, berie do úvahy faktory zvýšeného rizika stanovené ministrom.

(4) Povinné osoby pri stanovení opatrení na hĺbkovú kontrolu klienta prihliadajú na smernice orgánov dohľadu uvedených v § 152 ods. 1 tohto zákona týkajúce sa rizikových faktorov a opatrení, ktoré možno prijať v týchto prípadoch.“

Odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 V smernici 2014/92/EÚ sa v článku 16 ods. 1 stanovuje povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby všetky úverové inštitúcie alebo dostatočný počet úverových inštitúcií ponúkali spotrebiteľom platobné účty so základnými funkciami, a zabezpečiť na svojom území prístup k takýmto účtom všetkým spotrebiteľom, pričom v odseku 2 toho istého článku sa stanovuje, že členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby spotrebiteľia s oprávneným pobytom v Únii mali právo na zriadenie a používanie platobného účtu so základnými funkciami v úverových

inštitúciách na ich území. To zaručuje spotrebiteľom právo na platobný účet so základnými funkciami. Toto právo samozrejme naráža na obmedzenia z dôvodu legitímneho cieľa, ktorým je zabrániť zneužitiu takéhoto účtu na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, a preto musia členské štáty podľa článku 16 ods. 4 smernice 2014/92/EÚ zabezpečiť, aby banky zamietli žiadosti o platobný účet so základnými funkciami vždy, keď zriadenie takéhoto účtu predstavuje porušenie legislatívy týkajúcej sa predchádzania praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu uvedenej v smernici 2015/849/EÚ.

- 9 Vnútroštátny súd sa pýta, či zriadenie transakčného účtu na meno klienta, ktorý je zaradený do zoznamu reštriktívnych opatrení OFAC, predstavuje porušenie ustanovení o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu uvedených v smernici 2015/849/EÚ, najmä ak táto osoba nebola nikdy nikde právoplatne odsúdená za trestný čin, za ktorý je zahrnutá v tomto zozname, a ak proti nej neboli prijaté žiadne reštriktívne opatrenia akéhokoľvek druhu, napríklad na vnútroštátnej úrovni, na úrovni Európskej únie alebo na úrovni medzinárodnej organizácie, ktorej členom je dotknutý štát alebo Európska únia. Cieľom smernice 2015/849/EÚ je totiž zabrániť využívaniu finančného systému Únie na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (článok 1 ods. 1), takže členské štáty musia zabezpečiť zákaz prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (článok 1 ods. 2). V smernici 2015/849/EÚ sa stanovuje, že banky majú povinnosť pri nadväzovaní obchodného vzťahu zaviesť overovacie opatrenia (posudzovanie totožnosti klientov, overovanie pôvodu finančných prostriedkov a údajov týkajúcich sa účelu a povahy obchodných operácií), ale nie je nijako stanovené, že v tejto súvislosti sa bude brať do úvahy reštriktívne opatrenie zaradenia do zoznamu OFAC. Hoci skutočnosť, že osoba je zapísaná v takomto zozname, predstavuje osobitnú okolnosť, ktorá odôvodňuje zvýšený dohľad z dôvodu zvýšeného rizika, nie je jasné, či by sa takejto osobe malo odoprieť zriadenie transakčného účtu. V prípade, ak by zriadenie platobného účtu so základnými funkciami v prospech takejto osoby predstavovalo porušenie smernice 2015/849/EÚ, išlo by následne o výnimku z práva na prístup k takémuto platobnému účtu podľa článku 16 ods. 4 smernice 2014/92/EÚ. V tejto súvislosti je potrebné položiť otázku, či takáto právna úprava predstavuje porušenie práva na prezumpciu nevinoty zakotveného v článku 48 Charty základných práv Európskej únie, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že v odôvodnení 65 smernice 2015/849/EÚ sa uvádza, že uvedená smernica rešpektuje právo na prezumpciu nevinoty.

Prejudiciálne otázky

- 10 Na základe uvedeného Okrajno sodišče v Mariboru (Okresný súd Maribor) predkladá Súdnemu dvoru Európskej únie tieto prejudiciálne otázky:
1. Umožňuje ustanovenie článku 16 ods. 4 smernice 2014/92/EÚ členským štátom požadovať od bánk, aby zamietli žiadosť spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami z dôvodu, že tento spotrebiteľ je zaradený do zoznamu OFAC – [zoznamu The

Office of Foreign Assets Control, U. S. Treasury Department (Úrad ministerstva financií Spojených štátov amerických pre dohľad nad zahraničnými finančnými prostriedkami)] – z dôvodu, že zriadením takéhoto účtu by došlo k porušeniu ustanovení smernice 2015/849/EÚ o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku: existuje výnimka v prípade, že takýto spotrebiteľ nebol nikdy nikde na svete odsúdený za trestný čin, za ktorý je zaradený do vyššie uvedeného zoznamu, a/alebo v prípade, že dotknutý členský štát, Európska únia alebo iná medzinárodná organizácia, ktorej je dotknutý členský štát alebo Európska únia členom, neprijali voči tomuto spotrebiteľovi žiadne reštriktívne opatrenia?
3. Znamená kladná odpoveď na prvú otázku nedodržanie článku 48 Charty základných práv Európskej únie, ktorý zakladá právo na prezumpciu neviny?
4. Znamená záporná odpoveď na druhú otázku nedodržanie článku 48 Charty základných práv Európskej únie, ktorý zakladá právo na prezumpciu neviny?